

*Electronic Frontier Finland ry:n
lausunto muutosehdotuksesta*

Lakiin sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä

Mikko Valimäki
Puheenjohtaja
+358 50 5980498
mikko.valimaki@effi.org

Ville Oksanen
Kansainvälisten asioiden sihteeri
+358 40 5368583
ville.oksanen@effi.org

• LAUSUNTO

Electronic Frontier Finland ry on perustettu syyskuussa 2001 puolustamaan perusoikeuksia Internetissä. Ehdotus sananvapauslainsäädännön uudistamiseksi tulee näin ollen yhdistyksen toiminnan ydinalueelle. EFFin näkemyksen mukaan nykyinen ehdotus muodostaa ainakin kahdessa suhteessa vakavan uhkan kansalaisten harjoittamalle sähköiselle julkaisutoiminnalle:

1. Täysikäisyysvaatimus

Kaikista pahiten sanavapautta perusoikeutena polkeva kohta esityksessä on lain 4 §. Kyseisen pykälän perusteella vastaavan toimittajan tulisi olla täysi-ikäinen. Lain esityössä asiaa perustellaan seuraavasti:

”Pykälän 2 momentin mukaan vastaavana toimittajana voisi olla vain täysivaltainen henkilö. Täysivaltaisuusvaatimusta voidaan pitää tarpeellisena siksi, että vastaavalle toimittajalle ehdotetaan säädettäväksi monia yksityiskohtaisia velvollisuuksia. Laissa säädettävien velvollisuuksien täyttämiseen liittyy myös sellaista päätöksenteko- ja harkintavaltaa, jonka käyttäjän voidaan perustellusti edellyttää olevan täysivaltainen henkilö. Näiltä osin ehdotus vastaa voimassa olevan painovapauslain 21 §:n ja radiovastuulain 2 §:n 2 momentin säännöksiä.”

Edellä viitatuut velvollisuudet liittyvät lähinnä materiaalin todenperäisyyden kontrolloimiseen sekä mahdollisiin kunnianloukkauksenteisiin vastaamiseen. Ottaen huomioon, että myös alle 18-vuotiaat ovat kuitenkin rikosoikeudellisesti vastuullisia teoistaan, on vaikea nähdä, mikseivät he kykenisi näitä velvollisuuksia täysimääräisesti kantamaan.

Näin ollen nykyisessä muodossaan esityksen 4 § rikkoo ainakin perustuslain 6 § 2. momenttia,

”Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.”

perustuslain 12 §:ää,

”Jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.”

sekä Euroopan Neuvoston ihmisoikeussopimuksen 10 artiklaa:

1. Jokaisella on sananvapaus. Tämä oikeus sisältää vapauden pitää mielipiteitä sekä vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia alueellisista rajoista riippumatta ja viranomaisten siihen puuttumatta.

Edellä olevan perusteella EFFi katsoo, ettei täysi-ikäisyysvaatimusta tule missään olosuhteissa sisällyttää tulossa olevaan lakiin.

2. Tallennusvelvollisuus

Toinen hyvin ongelmallinen kohta esityksessä on 6 §:n asettama verkkojulkaisun tallentamisvelvollisuus. Velvollisuus on nykyisessä muodossaan todennäköisesti jopa alan kaupallisille toimijoille raskas kannettavaksi, puhumattakaan tavallisista kansalaisista. Kyseinen kohta tekee esimerkiksi webbikameran ylläpitämisen sietämättömän kalliiksi: heikkolaatuinen live-stream tuottaa vuorokaudessa gigatavuissa laskettavan määrän tallennusvelvollisuuden alaista dataa. Vastaavasti kolmen kuukauden ajanjaksolla kertyvän datan määrä (puhutaan teratavuista) on jo niin suuri, että sen tallentaminen vaatii teknisesti poikkeuksellisia ratkaisuja.

Toisen ongelman muodostavat dynaamiset verkkosivustot, joissa lukijalla on mahdollisuus vaikuttaa haluamaansa sisältöön. Tällaisissa sivustoissa jokaisella lukijalla on ainakin periaatteessa uniikki teoskappale käytössään, mikä edellyttäisi lain nykyisen sanamuodon mukaan tallentamista. Tämä tulkintatapa on kuitenkin kovin vieras arkirealismen näkökulmasta. Lieneekin loogista, että tallennusvelvollisuus koskisi ainoastaan julkaisun kokoamiseen käytettäviä komponentteja.

EFFi vaatii, että verkkojulkaisuilta poistetaan tallennusvelvollisuus tai sitä rajataan ainakin hyvin merkittävästi nykyisestä.

Edellä olevan lisäksi EFFi toivoo, että ehdotuksen verkkojulkaisun määritelmiä harkittaisiin kokonaisuutena uudestaan. Yksityisten ihmisten julkaisutoiminnan sääntelyyn riittävät hyvin rikoslaista löytyvät kunnianloukkaussäännökset. Nykyisessä muodossaan laki johtaisi aivan liian helposti syyllistymiseen rikoksiin, mikä tunnetusti johtaa lainkuuliaisuuden yleiseen murenemiseen.